

*Latin eredetiből a <https://www.centrostudiantoniani.it/elenco-sermoni>
(2023. 12.27.) alapján
fordította Berthóty László Gergely OFS,
a Pádúai Szent Antal Általános Iskola, Gimnázium és
Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója,
latin nyelv és katolikus hittan tanára,
a Greccio 800. évfordulóján*

1. 'Abban az időben rendelet ment ki Augustus császártól, hogy írják össze a földkerekséget' (Lk 2,1). Ebben az evangéliumban három dolgot kell megjegyeznünk: a földkerekség összeírását, az Üdvözítő születését, az angyali hírüladást a pásztoroknak, amelyek közül mindegyiket figyelmesen és megkülönböztetve - Isten segedelmével – vegyük szemügyre.

I. A földkerekség összeírása

2. A földkerekség összeírása, ahogy itt áll: 'Rendelet ment ki'. Jegyezd meg, hogy ezen első szakaszban erkölcsileg mindenki megjegyezheti, hogyan tartson bűnbánatot az akarva elkövetettek felett: először egész életét kell leírnia a szívzaggatásban, bűnbánatban, és aztán a gyónásra felkészítenie. Tehát azt mondja: 'Rendelet ment ki Augustus császártól'. A császár, aki a uralom birtokosaként értelmezhető, Augustus, azaz az *ünnepélyesen álló* (aug +sto), a mindenható Isten, az egész teremtés birtokosa. 'Az én kezem alkotta mindezt' – mondja Izajás 66. fejezete (Iz 66,2), és – amint a Jób 9. fejezete mondja – 'ez alatt görnyednek azok, akik a világot hordozzák' (Jób 9,13), azaz a világ terhet, tudniillik az egyházi előljárók és a világi fejedelmek. Aki ünnepélyesen áll, mert – ahogy Dániel könyve 7. fejezete mondja – 'ezrek ezrei szolgáltak neki, és tízezerszer százezrek álltak szolgálatára' (Dán 7,10). Azt mondja, *áll*, amikor övét segíti, ül, amikor ítéletet hoz, és mindkét helyzetben ünnepélyes, dicsőséges és nemes. Ez a mi császáruk, aki hírnökei, azaz az Egyház prédikátorai által nap mint nap előadja rendeletét, hogy írják össze a földkerekséget. A kör kerekességéről nevezik *földkerekségnek*, ugyanis az őt körülvevő óceán mindenfelől körülkeríti a határait. A kerekesség az emberi élet, amely olyan, mint egy kör, amint a Teremtés könyvének 3. fejezete mondja róla: 'Föld vagy és visszatérsz a földbe' (vö. Ter 3,19). Ezt az egész földkerekséget kell összeírni, lelkének keserűségében végig gondolva, mit követett el gyermekkorában, mit serdülőkorában, ifjan vagy öregen. És jegyezd meg, hogy *'egészet'*, *'universumot'* mond, hogy beleértse a szív, a száj, a cselekvés, az elkövetés és a mulasztás bűneinek és ezek körülményeinek összeírását, ami ezáltal is érthető úgy, hogy ne *'írják'*, hanem *'írják össze'*, azaz sokféleképpen és sok helyen írják össze.
'Ez az első összeírás Quirinus szíriai előljárósága alatt történt' (Lk 2,2) Quirinus, ami *örökösnek* fordítható, a bűnbánó, Isten örököse, Krisztusnak pedig társörököse (vö. Róm 8,17), aki azt mondja: 'Örökségem igen drága számomra' (Zsolt 15,6). Ez bűneinek első összeírását végzi, amikor

a bűnbánat során apránként vizsgálja meg, hogy mit követett el, vagy mit mulasztott el. Ő Szíria előljárója, amely értelmezhető a kevélység és gőg felsőbbségének. A Jób 41. fejezete mondja az ördögről: 'Mindent, ami magas, megvetéssel néz le, mert a büszke állatoknak ő a királya' (Jób 41,25) Mi lehet dicséretesebb előljáróság, mint az, amelyik magát uralja, és saját gőgjét megalázza?

3. 'És mindenki ment.' (Lk 2,3) Íme a bűnbánat helyes sorrendje: előbb összeírni, aztán gyónni menni. 'Ment – mondja – mindenki, hogy megvallja' (Lk 2,3) Ó, jaj! Milyen kevesen mennek ma! Ezért sír Jeremiás (1): 'Ó, jaj, gyászoljátok Siont, azért, mert nincsenek, akik az ünnepre jöjjenek!' (Siral 1,4) De 'József, azaz az igaz bűnbánó, 'Dávid házából és családjából' (Lk 2,4), aki igaz bűnbánatot tartott, kinek házának megígérte az Úr Zakariásnál (13): 'Azon a napon forrás fakad Dávid házának' (Zak 13,1). Mert az isteni irgalmasság forrása fakad a bűnbánók gyülekezete számára, 'a bűnös és a tisztátalan nő lemosásában' (Zak 13,1), azaz megtisztítva a bennük megnyilvánuló és rejtett bűnöket. Ez a József felment Galileából, amit '*keréknak*' fordíthatunk, azaz élete korábban említett összeírásának, 'Názáret városából' (Lk 2,4), ami '*virágnak*' fordítható.

A virágot követi a gyümölcs, az első révén jutunk el a másodikhoz. Így kell a bűnbánatot a gyónásnak követnie; a bűnbánat révén jutunk el a gyónás gyümölciséhez, azaz a feloldozáshoz és kiengesztelődéshez. És jegyezd meg, hogy József felmegy, 'hogy összeírják eljegyzett feleségével, Máriával együtt, aki áldott állapotban volt'. Mária értelemezhető '*keserű tengernek*', és kettős keserűséget jelent, amivel bűnbánóként Júdeába kell menni, azaz a bűnvallomást, amiben Dávid városa van, 'amit Betlehemnek – azaz a *kenyér házának* - neveznek'. Ez a könnyek okozta felüdítés: 'Könnyeim voltak számomra a kenyereim' (Zsolt 41,4)

Erre Izajás 15. fejezetében találsz egybecsengést: 'Luth magaslatára sírva fog felmenni, és Horonaim útján hallatják majd a bűnbánat zokogását' (Iz 15,1). Íme a keserű tenger. Luth *orcáknak* vagy *állaknak*, Horonaim az ő *szomorúságuk nyílásaként* értelmezhető. Sírva, azaz bűnbánóan felmenni a gyónásra, könnyek között, amelyek az orcákról az Istenhez mennek fel, amint a Sirák fia 35. fejezete mondja: 'Hát nem gördülnek le az özvegy könnyei az állára, és az ő kiáltása nem hatol-e az elkövető fölé? Az álláról ugyanis egészen az égig jutnak, és az Úr, aki meghallgatja, gyönyörködik bennük.' (Sirák 35, 18-19) A szomorúság nyílása az elgyötört szív fájdalomja, amelyből ki kell jönnie a bűnvallás kiáltásának, amit a bűnvallónak kell hallatnia, hogy mindent nyíltan és meztelenül valljon meg.

4. És jegyezd meg, hogy 'felmegy Máriával, aki áldott állapotban volt.' A kettős fájdalomtól keserű lelket eltelíti az istenfélelem, ahogy Izajás 26. fejezete mondja: 'Amit az asszony, aki terhes, midőn közeledik a szülés, fájdalmában kiáltozik, így történt velünk a te arcod előtt', vagy – egy másik, a Hetvenes (Septuaginta) fordításban – 'a te félelmedtől, Uram, fogantunk és szültünk, és az üdvösség lelkét szültük meg' (Iz 26,17-18). Az ítéletre érkező Krisztus arca félelemmel itatja át a lelket, hogy az üdvösség lelkét foganja és szülje.

II. Az Üdvözítő születése

5. Az Üdvözítő születése, amint itt áll: 'Történt, amíg ott voltak' (Lk 2,6) Hol az az 'ott'? A kenyér házában. És Mária a kenyér háza. Az angyalok kenyere lett a kicsinyek teje, hogy a kicsinyek angyalokká váljanak. 'Engedjétek tehát hozzám jönni a kicsinyeket! (Mk 10,14), hogy szopjanak és vigasztalásom emlőjéből beteljenek!' (vö. Iz 66,11). Jegyezd meg, hogy a tej édes ízű és vidám kinézetű. Így Krisztus, amint az arany száj mondja, édességével vonzotta magához az embereket, mint a mágnes a vasat, aki Sirák fia a 24. fejezetben mondja: 'Akik megízlelnek, még jobban kívánnak, s akik isznak belőlem, még jobban szomjaznak.' (Sir 24,29 (helyesen 21)), és vidám kinézetű, amelynek szemlélésében az angyalok gyönyörködnek (vö. 1Pt 1, 12).

'Beteltek a napjai, hogy szüljön' (Lk 2,6). Íme az idő teljessége (Gal 4,4), az üdvösség napja (vö. 2Kor 6,2), a kegyelem esztendeje (vö. Zsolt 64,12). Ádám bűnbeesésétől egészen Krisztus eljöveteleig ugyanis üres volt az idő – erről beszél Jeremiás: 'Ha a földre nézek, lám, pusztaság és üresség.' (Jer 4,23), mivel az egészet elpusztította az ördög, - a fájdalom és az erőtlenség napjai, erről találod a Zsoltárokból: 'Erőtlenségében egész fekhelyét kicserélte (az Úr)' (Zsolt 40 (41),4: 'Betegágyához segítséget hoz az Úr, fekvőhelyét kényelmesre cseréli'), az átok éve a Teremtés könyvének 3. fejezetében: 'Átkozott a föld miattad (*in opere tuo - te munkáidban*)' (Ter 3,17) – de ma 'beteltek a napok, hogy szüljön'. Napjának beteljesedéséből mindnyájan részesültünk (vö. Jn 1,16), innen a Zsoltárokból: 'Eltelünk házad javaival' (Zsolt 64,5). Neked, ó Boldogságos Szűz, dicséret és dicsőség, mert ma a te házad, azaz méhed jóságában teltünk el! Mi, akik ezelőtt üresek voltunk, elteltünk; akik korábban erőtlenekek voltunk, egészségesek lettünk; akik korábban átkozottak voltunk, áldottak lettünk, amint az Énekek éneke 4. fejezetében mondja: 'Hajtásaid a paradicsomkert' (Én 4,13).

6. Aztán következik: 'És megszülte elsőszülött fiát (Lk 2,7). Íme a jóság, íme a Paradicsomkert! Fussatok, kiéhezettek, fősvények és uzsorások, akiknek kedvesebb a pénz, mint az Isten, és 'vegyétek ezüst és váltópénz nélkül' (Iz 55,1) azt a gabonát, amit a Szűz ma hozott elő méhének raktárából! Tehát 'megszülte fiát'. Milyen fiút? Az Istent, az Isten Fiát. Ó, minden boldognál boldogabb, aki a Fiút megosztotta az Atyaistennel! Mekkora dicsőség lenne egy szegény asszonynak, ha megoszthatná fiát egy halandó császárral! Mennyivel sokkalta nagyobb a Szűznek dicsősége, aki az Atyaistennel osztotta meg Fiát! 'Megszülte fiát.' Az Atya adta az istenséget, az Anya az emberséget, az Atya a fenségét, az Anya az erőtlenségét. 'Megszülte fiát' Emmánuel, azaz Velünk az Isten (vö. Mt 1,23), tehát ki lehet ellenünk? (vö. Róm 8,31). Ahogy Izajás 59. fejezete mondja: 'Az üdvösség sisakját tette a fejére', A sisak az emberség, a fej az istenség; a fej a sisak alatt, az istenség az emberség alatt rejtőzik. Tehát ne féljünk! A mi oldalunkon van a győzelem, mert velünk a felfegyverzett Isten. Hála neked, dicsőséges Szűz, mert általad van velünk az Isten! Tehát 'megszülte elsőszülött fiát', azaz aki minden idő előtt az Atyától született, aki elsőszülött a halottak közül (vö. Kol 1,18), vagy a sok testvér közül (vö. Róm 8,29).
7. Következik: 'És pólyába takarta és jászolba fektette.' (Lk 2,7) Ó, szegénység! Ó, alázatosság! Pólyába takarják a mindenség Urát, és az angyalok királya egy istállóban fekszik! Égjen az arcod, kielégíthetetlen fősvényesség! Szégyelld magad, emberi keveltség! 'És pólyába takarta.' Jegyezd meg, hogy Krisztust élete kezdetén és végén gyalcsba tekerték. 'József – mondja a Márk evangélium 15. fejezete – megvette a leplet, és levéve őt a lepelbe csavarta' (Mk 15,46) Boldog az, aki a keresztségi ártatlanságban végzi be életét. A régi Ádám, miután kiűzetett a Paradicsomból, bőrruhába öltözött (vö. Ter 3,21), amelyet annál inkább kellett kimosni, mennél jobban bemocskolódt, amely az ő és övéinek ösztönéletét jelenti. Ám az új Ádámot gyalcsba öltöztették, amelynek fehérségében Anyjának tisztasága, a keresztség ártatlansága, és a feltámadás általános dicsősége jelenik meg. 'És jászolba fektette' (Lk 2,7), mivel nem volt számára hely a szálláson. Íme, amint a Példabeszédek könyve 5. fejezetében mondja: 'Igen kedves szarvas és nagyon kedves öszvér'. A *Naturales*-ben mondja, hogy a szarvas a járt úton szül; így szült a boldogságos Szűz az úton, mert a szálláson ... . Azért mond *'diversoriumot'*, mert a ellentétes utak (*diversis viis*) ott találkoznak.

III. Az angyali hírüladás a pásztoroknak

8. Az angyali hírüladás a pásztoroknak, ahogy itt (mondja): 'És pásztorok voltak azon a vidéken, virrasztva őrizték nyájukat az éjszakában' (Lk 2,8)

A virrasztást őrsegnak vagy őrállásnak is mondják, mert a régi rómaiak az éjszakát négy őrsegre osztották és ezek váltásában őrizték a várost. Az éjszaka a jelen élet, amelyben mintegy éjszaka tapogatva bolyongunk. Mi magunkat sem látjuk, azaz a lelkiismeretünket, hogy ki kicsoda; a lábunkkal, azaz a lelki vágyainkkal gyakran megbotlunk. Aki ebben az éjszakában jól akarja őrizni a városát, annak ezen éjszaka négy őrvaltása alatt figyelmesen kell virrasztania. Az első őrseg születésünk tisztátlansága, a második a bűn gonoszsága, a harmadik a hontalanság nyomorúsága, a negyedik a halál emlékezete. Az elsőben azért kell őrsebben állni, hogy magamat kevesebbre tartsam; a másodikban azért, hogy magamat lealacsonyítsam; a harmadikban, hogy magamat megsirassam; a negyedikben, hogy féljek (a haláltól). Boldogok azok a pásztorok, akik így őrködnek, virrasztva az éjszakában, mert kiválóan megvédik nyájukat. Jegyezd meg, hogy két okból virraszt a pásztor a nyája felett: tudniillik a tolvaj nehogy ellophassa, vagy a farkas nehogy elragadjon. Mi mindnyájan pásztorok vagyunk: a mi nyájunk a jó és egyszerű gondolataink és szándékaink sokasága. E nyáj felett kell az említett őrsegekkel figyelmesen őrködnünk, nehogy a tolvaj, azaz az ördög a kísértés révén meglopjon, és a farkas, azaz a testi vágy a beleegyezésünk révén elragadjon. Így hirdeti meg a virrasztóknak a mai Születés örömhírét.

9. Ezután következik: 'És mondta nekik az angyal: Íme nagy örömet hirdetek nektek: mert ma született nektek a Megváltó' (Lk 2,10-11) stb. Ezzel egybecseng a Teremtés könyvének 21. fejezete: 'Megszületett Izsák. És Sára így szólt: Isten örömet szerzett nekem, s aki hallja, velem együtt örül.' (Ter 21,5-6) Sára fordítható *fejedelemnek* vagy *szejnnek*. Ez a dicsőséges Szűz, fejedelmünk és királynőnk, mintegy a Szentlélektől lángra gyújtott szén. Neki szerzett örömet ma az Isten, mert tőle született a mi örömünk. Így szólt: 'Nagy örömet hirdetek nektek', mert megszületett az öröm, megszületett Krisztus. Ezt hallottuk ma az angyaltól: 'Aki csak hallja, velem örül.' Örüljünk és örvendjünk együtt a boldogságos Szűzzel, mert az örömet, azaz a vele és benne ujjongás és örvendezés okát 'számunkra az Isten adta: Ma megszületett nektek a Megváltó' – szólt. Ha valaki a halál szélén vagy súlyos adósrabszolgaságban lenne, és neki adnák híru: íme, itt van, aki téged kiszabadít, nem örülne és nem örvendezne? Mindenképpen. Örvendezzünk tehát és mi tiszta lelkiismeretünkben, nem színlelt szeretetben (2Kor 6,6), mert ma született nekünk a Megváltó, aki az ördög hatalmából és a pokol adósrabszolgaságából megszabadított minket!
10. Ezen öröm megtalálásának jelét adja, amikor hozzáteszi: 'Ez lesz számotokra a jel: Találtok egy kisdedet pólyába takarva és jászolba fektetve' (Lk 2,12) Ez kettőt jelöl: az alázatot és a szegénységet. Boldog az, aki ezt a jelet arcán és a kezében, azaz a hitvallásával és a tevékenységével elfogadta. Mit is jelent, hogy azt mondja: 'kisdedet találtok', minthogy megtaláljátok a gügyögő bölcsességet, az erőtlen hatalmat, a lehajló nagyságot, a kicsiny mérhetetlenséget, a szegényke gazdagot, az angyalok parancsolóját egy istállóban fekvő, az angyalok kenyerét mint a barmok szénáját, a körülírhatatlant egy szűk jászolba fektetve? Tehát 'ez lesz számotokra a jel', nehogy az egyiptomiakkal és a jerikóiakkal együtt elpusztuljatok.
- Tehát az Ige megtestesülése, a szűzi szülés, az Üdvözítő születése miatt legyen dicsőség a magasságban az Atyaistennek, és a földön békesség a jóakarató embereknek (vö. Lk 2,14). Ezt adja meg nekünk a mindörökké Áldott. Ámen.

IV. ALLEGORIKUS BESZÉD

11. 'Gyermek született nekünk, fiú adatott nekünk, s az ő vállra kerül az uralom, így fogják hívni: csodálatos Tanácsadó, erős Isten, örök Atya, béke fejedelme' (Iz 9,6). Ezt Izajás 9., feljebb a 7. fejezete azt mondja: 'Íme a Szűz fogant és fiút szül, és így fogják hívni: Emmánuel' (Iz 7,14), azaz

Velünk az Isten. Ez az Isten lett értünk kicsivé, és nekünk született ma meg. Mivel sokszoros megfontolás miatt nevezik Krisztust kisgyermeknek (kisednek, *parvulus*nak), a rövidség miatt csak az egyiket fejtem ki. Ha egy kisgyermekkel szemben követnél el jogtalanságot, ha rábeszéléssel ingerelnéd, ha őt megsértenéd, mégis egy virágot, egy rózsát vagy effélét mutatnál neki, és megmutatva azt neki adnád, megfélelkezne az elszenvedett sérelméről, haragja elpárologna és szaladna, hogy megöleljen téged. Hasonlóképpen, ha Krisztust egy halálos bűnnel sértenéd meg, és vele szemben bármilyen jogtalanságot követnél is el, ha a bűnbánat virágát, a könnyes bűnvallás rózsáját ajánlanád fel neki – ugyanis a vér a lélek könnye – megfélelkezne sértésedről, a vétkeidet elengedné, és szaladna, hogy megöleljen és megcsókoljon téged. Ezért mondja Ezekiel 18. fejezete: 'Ha a gonosz minden elkövetett bűne fölött bűnbánatot tartott, egyetlen elkövetett gonoszságáról sem emlékezem meg' (Ez 18, 21-22) És a Lukács evangélium 15. fejezetében, a tékozló fiúról: 'Meglátta őt az apja, az irgalomtól megindult, és odaszaladva nyakába borult és megcsókolta őt.' (Lk 15,20). És a Királyok (Sámuel) II. könyve 14. fejezete mondja, hogy a testvérgyilkos Absalomot Dávid megbékülve fogadta és megcsókolta őt (vö. 2Sám 14,33). Tehát 'kisgyermek született nekünk.' És nekünk milyen hasznunk lesz e kisgyermek születéséből? Bizony sokféle és sokféle módon. Hallgasd Izajás 11. fejezetét: 'Az emlőtől elválasztott csecsemő az áspiskígyó fészke felett játszhat, és a vipera üregébe benyúlhat a tejtől elválasztott, nem ártanak és nem ölnek az én szent hegyemen' (Iz 11,8-9). A vipera, amit a kígyók királyának mondanak, az ördög, és ő az áspiskígyó is; az ő fészke és ürege a gonoszok szíve, amelybe a mi kisgyermekünk egykor belenyúlt, és istenségének hatalmával kirántotta onnan magát az ördögöt. Ezért mondja a Jób 26. fejezete: 'Bábáskodó kezével kivezeti a tekergő kígyót (Jób 26,12) A bába feladata, hogy a szülöttet kivezesse a sötétségről a fényre; így Krisztus, hatalmának kezével, a elutasítottak sötét szívéből kivezette a az őskígyót, az ördögöt, és így ő és az ő kísérői nem fognak ártani a testnek, csak megengedőleg, ugyanis a disznókat is csak akkor szállhatták meg, amikor megengedték nekik (vö. Mk 5,13). És nem fogják megölni a lelkeket örök halállal. Ugyanis a Megváltó érkezése előtt csak az emberi nem körében mutatták meg hatalmukat azzal, hogy az emberi testet csúful zaklatták és azok lelkét nyomorultul a pokolra vitték. Az én egész – azaz mindenre kiterjedő - szent hegyemen, azaz az én Egyházamban, amelyben én lakom.

12. Az következik: 'És fiú adatott nekünk.' Ezzel a Királyok (Sámuel) II. könyve cseng egybe: 'A harmadik háború Góbnál zajlott a filiszteusok ellen. Ennek során átszúrta Elhanán (Adeodatus), Járe (Saltus) fia, a betlehemi szövőmester, a gáti Góliáthot' (2Sám 21,19). Jegyezd meg, hogy az első háború a pusztában volt, ezért mondja: 'Jézust a pusztába vezette' (Mt 4,1) stb.; a második a mezőn, azaz nyilvánosan, ezért mondja: 'Jézus kiűzte a gonosz lelket' (Lk 11,14); a harmadik a fán, amelyre felfüggesztve legyőzte a filiszteusokat, azaz az égi hatalmasságokat (vö. Ef 2,2). Ez a harmadik háború Góbnál zajlott, amelyet tónak fordíthatunk, azaz a Megváltó sebeiben, és leginkább az oldalsebéiben, amelyből megváltásunk két folyója áradt ki. Ebben a tóban számunkra az egyetlen irgalmasság Jézus, akit az az Atya adott, hogy a bajnokunk (*campio*) legyen. Aki 'Saltus fia' volt, mert – amint Márk mondja – a pusztában a vadállatokkal volt (vö. Mk 1,13); vagy 'Saltus fia', mert tövissel koronázták; 'szövőmester', mert a tarka, azaz sokszínű ruhát, a hétszeres kegyelmi ajándékokkal díszes emberséget a szűzi méhben készítette elő magának. 'Betlehemi', mert ugyanettől a Szűztől ma Betlehemben megszületett. Vagy 'Saltus fia' volt a szenvedésben, 'szövőmester' lesz a feltámadásban: akkor ugyanis beöltöztet minket a sokszínű köpenybe, melyet négy ajándéka ékesít; 'Betlehemi', az örök felfrissülésben. Ő a mi harcosunk, a szenvedés tavában átszúrva átszúrta a gáti Góljátot, azaz az ördögöt.

13. Ezután következik: 'És a fejedelemség az ő vállára kerül.' Ezzel a Teremtés könyve 22. fejezete cseng egybe: 'Ábrahám vette a tűzfát az egészen eléggő áldozathoz, és rátette fiára, Izsákra.' (Ter 22,6) Ezért van a János evangélium 19. fejezetében: 'Ő pedig keresztjét hordozva kiment az úgynevezett Koponyahelyre.' (Jn 19,17) Ó, alázatos Megváltónk! Ó, türelmes Megváltónk! Egyedül viszi mindenkiért a fát, amelyre felfüggesztik, amelyre keresztre feszítik, amelyen meghal, és - ahogy Izajás 57. fejezete mondja - 'Az igaz elvész, és nincs senki, aki ezt szívére venné.' (Iz 57,1) 'És a fejedelemség az ő vállára kerül'. Ezért mondja Izajás 22. fejezetében az Atya: 'Az ő vállára adom Dávid házának kulcsát' (Iz 22,22) A kulcs Krisztus keresztje, amellyel számunkra kinyitja az ég ajtaját. És jegyezd meg, hogy a keresztet *kulcsnak* és *fejedelemségnek* mondja: kulcs, mert a választottaknak megnyitja az eget, fejedelemség, mert erejével a gonosz lelkeket a pokolba taszítja.
14. Következik: 'Így fogják hívni: csodálatos' a Születésben; 'Tanácsadó' az igehirdetésben; 'Isten' a csodatételekben; 'erős' a szenvedésben; 'örök Atya' a Feltámadásban. Amikor ugyanis feltámadt, a feltámadás biztos reményét hagyta ránk, mint egyfajta örökséget maga után a fiai számára. 'Béke fejedelme' lesz számunkra az örökkévalóságban. Amit nekünk maga az áldott Isten méltóztasson megadni. Ámen.

V. ERKÖLCSI BESZÉD

15. 'Gyermek született nekünk', erkölcsi értelemben. Erről a gyermekről beszél a Máté evangélium 18. fejezete: 'ha meg nem tértek és nem lesztek olyanok, mint a kisgyermek,' stb. (vö. Mt 18,3). Jegyezd meg: amikor egy gyermek a bölcsőben felébred, felsír; ha mezítelen, nem szégyenkezik; ha fájdalom éri, anyja ölébe menekül; az anyja, amikor őt a tejtől el akarja választani, keserű ízzel keni be emlőit; evilág gonoszságát nem ismeri; nem tud bűnt elkövetni; nem művel rosszat rokonával; nem tart haragot; senkit sem gyűlöl; nem keresi a vagyont; evilági elismerését nem csodálja; nem személyválogató. A gyermek a megtért bűnbánó, aki olykor szívének kevélységében felfuvalkodik, a szavak kérkedése elkapatja, a vagyon gazdagsága nagygyá teszi. De valójában egy gyermek, alázatos és a saját szemében megvetett, aki amikor felébred, azaz eszébe jut korábbi élete, keserűen sír; bár meztelen és Krisztusért szegény, nem szégyenkezik, vagyis a bűnvallásban nem szégyelli magát lemezteleníteni; ha sérelem érte, nem méltatlankodik, hanem az Egyházhoz menekül és könyörög az üldözőiért és rágalmazóiért. Őt az Anyaszentegyház a tejtől elválasztotta, amikor a testi gyönyör emlőjét, amiből szopott, a bűnök keserűségével kente be számára. A többi világos, ezért maradjon érintetlenül.

Amikor tehát egy világi életű ember megtér és Krisztus gyermekévé válik, a szív örömeivel és ujjongó hangon kell kitörnünk és mondanunk: 'Gyermek született nekünk.' ezért van a János evangélium 16. fejezetében: 'Az asszony,' azaz az Anyaszentegyház, 'amikor szül,' az igehirdetésben és a bűnösökkel való együtt szenvedésben, 'szomorú, amikor pedig megszülte,' a bűnbánatban és a bűnbocsánatban, 'gyermekét,' azaz az újra megtért embert, 'nem emlékezik szülésére az öröm miatt, mert ember született a világra' (Jn 16,21). És Jánosról, Isten kegyelméből, ezt mondja: 'És sokan örülnek majd születésén' (Lk 1,14).

16. 'És fiú adatott nekünk.' Hála Istennek, mert az evilág és az ördög szolgaságából Isten fiává fogadott bennünket, aki a Zsoltároknak ezt mondja: 'Így szólt hozzám az Úr: Fiam vagy te, a mai napon nemzetek téged' a kegyelem révén, aki a bűn révén tegnap még szolga voltál, és mivel fiam vagy 'Kérd tőlem, és odaadom neked a nemzeteket,' azaz a lázadó gondolatokat, 'örökségedül, s osztályrészedül a föld határait.' (Zsolt 2,7-8), azaz a tested érzékeit, hogy mindkettőnél erősebb legyél. 'A fiú', akiről a Teremtés 49 mondja: 'József növekvő fiú, növekvő fiú és szép külsejű' (KN 'Termékeny fa József, termő ág a forrás mellett') (Ter 49,22) 'Növekvő', a szegénységből, ezért

mondja József a Teremtés könyve 41. fejezetében: 'Még sokasított engem Isten (Isten tette, hogy megnövekedtem) szegénységem földjén.' (Ter 41,52). 'Szép külsejű' az alázatosságban, ezért mondja a Teremtés 29. fejezete, hogy 'Rachel', akinek nevét *jubnak*, azaz *alázatosnak* fordíthatjuk, 'szép termetű és bájos külsejű volt' (Ter 29,17). 'Adatott nekünk.' Ugyanis meghalt, de feltámadt, elveszett, de megkerült' (Lk 15,24) Mire adatott és mire került meg? Kiváltképpen a bűnbánat küzdelmére.

17. Ezután következik: 'És az ő vállára kerül a fejedelemség' Ezzel cseng egybe a Teremtés könyvének utolsó előtti fejezete: 'Isszakár mint erős számár, hever a karámok között. Látja, hogy jó a nyugalom, és hogy a földje kiváló. Vállát tehát teher alá hajtja' (Ter 49, 14-15) Isszakár, akinek nevét fordíthatjuk a *béres férfinak*, a bűnbánó, aki férfiasan az örök bérért szolgál, és ezért nevezik erős szárnak, amiről a Sirák fia könyve 33. fejezete beszél: 'Abrak, bot és teher kell a szárnak' (Sir 33,25). Bármilyen abrak, nehogy erejét veszítse; a szegénység botja, nehogy csintalankodjon, hogy a sarkán megüsse; az engedelmség terhe, nehogy elszokjon a munkától. E három alkotja a bűnbánó gyógyoszerét.

Itt hever 'a karámok között'. Két karám van, az életbe való belépése és a életből kilépése. Ezek között hever, mert az elsőben lealacsonyítja magát, a másodikban siratja magát. De az ostoba nem a karámokban, hanem a karámok között lakik. Ezért mondja a Bírák 5. fejezete: 'miért maradtál a két határ között? Hogy furulyaszót hallgass a nyájaknál?' (Bír 5,16) A születés és halál határa között evilág hiúsága van; a nyájak a testi változások, amelyeknek dallamait, azaz az édes csábításait az hallgatja, aki evilág hiúságában pihen. De a bűnbánó a karámban lakik, felemeli lelki szemét, és szeme előtt a dicsőséges boldogságot tartja, amely a test megdicsőülése miatt jó, és az örök változatlanságot, amely a Szentháromság szemlélése miatt a legjobb. Vállát a fejedelemség terhe, azaz a bűnbánat igája alá hajtja, amely által önmagának és kísértéseinek ura lesz. Ezért mondja a Sirák fia 6. fejezete: 'Hajtsd alá válladat és hordozd' (Sir 6,26).

18. Következik: 'Így fogják hívni: Csodálatos'. Jegyezd meg, hogy e hat szó röviden magában foglalja a bűnbánó, vagyis az igaz ember tökéletességét. Ugyanis 'csodálatos' saját magának alapos és rendszeres számonkérésében vagyis lelkiismeretvizsgálatában, ugyanis látja szíve mélyén a csodákat. Ezért csodálatos Jób, akinek türelmét az egész világ csodálja: 'Ezért én sem türtőztetem számat, szólok lelkem gyötrelmében, panaszkodom lelkem keservében' (Jób 7,11). A lélek gyötrelme és a lélek keserve nem hagynak semmit se vizsgálat nélkül, amikor mindent a legapróbb részletig megvitatnak és megvizsgálják.

'Tanácsadó' a felebarát testi és lelki szükségében, ezért ugyanez a Jób a 29. fejezetben mondja: 'Szeme voltam a vaknak, lába a sántának' (Jób 29,15). Vak az, aki lelkiismeretét nem látja, sánta, aki az igazság helyes ösvényéről letér. De az igaz ember mindkettőnek tanácsot ad, mert neki van 'szeme' őt tanáccsal ellátni, hogy lelkiismeretének hiányát felismerje, és van 'lába' őt támogatni és irányítani, hogy tevékenységének léptét az igazság útjára igazítsa.

Ezután következik: 'Isten'. Az alattvalók irányítása miatt, ünnepélyesen kinyilvánítva nevezi az igaz embert Istennek. Ezért mondja az Úr Mózesnek a Kivonulás könyvének 7. fejezetében: 'Íme a fáraó Istenének rendeltelek téged' ('Íme, mintegy Istenné tettelek a fáraó számára') (Kiv 7,1), és ugyanitt a 22. fejezetben: 'Ha a tolvaj nem kerül meg, állítsák a ház gazdáját Isten' – azaz a papok – 'elé, és esküdjék meg, hogy nem nyújtotta ki kezét felebarátja holmijára' (Kiv 22,8 (7)), és 'Én azt mondtam: Tí istenek vagytok' (Zsolt 81,6).

Vagy másképpen: 'Isten' görögül 'theosz', azaz *látó*, mert a 'theoró' ige megfelel a 'video' igének, mert mindent lát. A 'théo' igét *curronak* is fordítják, mert mindent befut. A bűnbánót istennek is mondják,

azaz látónak és futónak; ugyanis a szemlélődésben látja a fentieket, és így a bűnbánat versenyében az előtte járók nyomában fut.

'Erős' a kísértés leküzdésében. Ezért van a Bírak könyvének 14. fejezetében: 'Egy dühös és ordító kölyökoroszlán tűnt fel és jött eléje. Erre Sámson meg szállta az Úr lelke, s úgy széttépte az oroszlánt, mintha csak egy gödölyét tépett volna darabokra (Bír 14,5-6). A kölyökoroszlán, a gőg, a fényűzés vagy efféle lelkülete; dühös az indulatban, ordító a ravaszságban; váratlanul tűnik fel és lendületből támad. De amikor a bűnbánat, az istenszeretet vagy istenfélelem lelke ráront a bűnbánóban a kevélység lelkére, amit az oroszlán jelképez, és széttépi azt, és a fényűzés lelkét, amit a gödölye jelképez, azért, mert bűzlik, darabokra tépte, mivel azt és annak körülményeit apránként lerombolta.

'Örök Atya', az ige vagy példaadás hirdetése miatt. Ezért mondja az Apostol: 'Fiacskáim, akiket fájdalommal szülök újra, míg Krisztus kialakul bennetek! (Gal 4,19), és Krisztus 'evangéliuma által én adtam nektek életet' (1Kor 4,15), azaz az örök életet.

'Béke fejedelme' a test és a lélek békés közösségében. Ezért mondja a Jób 5. fejezete: 'A mező vadja veled békességben lesz. Épségben tudhatod sátradat, és nem találsz hiányt, ha megnézed hajlékodat' (Jób 5,23-24), és a 11. fejezete: 'Körütekintesz' – azaz a világtól a szemlélődésben elrejtőzve – 'és nyugton térhetsz pihenőre. Lefekhetsz és senki sem riaszt' (Jób 11,18-19).

Ezt adja meg nekünk a mindörökké Áldott! Ámen.